

Математична освітня галузь

Ганна ТУР,*методист відділу природничо-математичних дисциплін Чернігівського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти імені К.Д. Ушинського, кандидат педагогічних наук*

ОСОБЛИВОСТІ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ УЧНІВ 5–6 КЛАСІВ У НУШ. МАТЕМАТИЧНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ

**«Якою б не була оцінка, словесною чи бальною, вона має бути вагомою і значущою. Оцінка лише тоді стає стимулом, коли стосунки між учителем й учнем побудовані на взаємному довірі і доброзичливості»
В. Сухомлинський**

Нова українська школа передбачає цілком новий підхід до оцінювання. Які види оцінювання навчальних досягнень учнів є в базовій середній школі? Що підлягає оцінюванню та як часто потрібно його здійснювати?

Оцінювальна діяльність – важливий компонент освітнього процесу, здійснювана на засадах компетентнісного, діяльнісного, суб'єктивного підходів, передбачає партнерську взаємодію вчителя, учнів та їхніх батьків.

Компетентнісний підхід, який є одним із основних елементів Нової української школи, неможливо впровадити без змін підходів до оцінювання та вимірювання знань учнів. Саме тому одним із важливих напрямів упровадження освітньої реформи є створення стимулювальної системи оцінювання. Основна її мета – підкреслювати досягнення учнів на рівні з помилками.

Основними функціями оцінювання є мотиваційна, діагностична, коригувальна, прогностична, розвивальна, навчальна, виховна, управлінська.

Класичним у світовій практиці є визначення новозеландського вченого К. Е. Бібі, який трактує **оцінювання** як систематичне збирання і тлумачення фактів, за якими йде – судження про їхню цінність і відповідне планування подальших дій.

У Державному стандарті базової середньої освіти в пункті 27 зазначено: «У базовій загальній середній освіті передбачено такі види оцінювання:

– поточне та формувальне оцінювання з метою відстеження особистісного розвитку учнів, їхнього навчального поступу, процесу здобуття навчального досвіду як основи компетентності для розроблення індивідуальної освітньої траєкторії учнів;

– підсумкове оцінювання, під час якого результати навчання здобувачів освіти співвідносяться з обов'язковими результатами, визначеними цим Державним стандартом» [1].

Оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6-х класів здійснюють відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 01.04.2022 № 289 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти» [ДС], врахувавши загальні критерії оцінювання результатів навчання учнів 5–6-х класів, які

здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (додаток 2 наказу) [2].

Перехід базової ланки середньої освіти на нові державні освітні стандарти актуалізує питання модернізації системи оцінювання учнівських результатів навчання як вияву певного рівня сформованості ключових компетентностей. Це зумовило необхідність узгодження таких компонентів системи оцінювання, як: результати навчання в кожній освітній галузі, визначені Державним стандартом базової середньої освіти та критерії їх оцінювання; загальна орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання учнів та зміст ключових компетентностей і наскрізних умінь, задекларованих у нормативних документах (Закон України «Про повну загальну середню освіту», ДС) [6].

Проблема розроблення орієнтовної рамки оцінювання результатів навчання відповідно до концепції НУШ полягає у визначенні загального підходу до оцінювання результатів навчання учнів.

Відповідно до ДС досягнення передбачуваного рівня сформованості компонентів ключових компетентностей, представлених загальними результатами навчання в кожній освітній галузі, визначають за **орієнтирами для їх оцінювання**. Водночас **загальні результати навчання**, як і орієнтири для їх оцінювання, об'єднані за **групами результатів навчання**. Це зумовило необхідність розроблення рамки оцінювання за відповідними групами результатів навчання. Розподіл орієнтирів для оцінювання за рівнями досягнення результатів навчання в **Орієнтовних критеріях оцінювання результатів навчання учнів 5–6 класів** здійснено за таксономічним підходом:

- початковий рівень передбачає вміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання;
- середній рівень – розуміння та застосування елементів змісту навчання;
- достатній рівень – вміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати);
- високий рівень – вміння оцінювати навчальну інформацію та власну навчальну діяльність, рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати.

Оцінювання результатів навчання з курсу «Математика» спрямоване на перевірку обов'язкових результатів навчання в математичній освітній галузі та сформованості предметних та інших ключових компетентностей, визначених ДС базової середньої освіти.

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» основними видами оцінювання результатів навчання учнів є **формувальне, поточне (не поурочне) та підсумкове (тематичне, семестрове, річне) оцінювання**.

Оцінювання ґрунтується на вимірюваних і чітко окреслених обов'язкових результатах навчання, визначених ДС. Під час оцінювання учителі можуть зробити висновки не лише про навчальні досягнення учнів, а й про ефективність власної педагогічної практики. Крім того, під час оцінювання простежують вектор навчального поступу й особистісного розвитку учнів. Адже увага й зусилля учнів спрямовані саме на те, що оцінюють.

Дані про результати навчання збирають, спостерігаючи за навчанням учнів, спілкуючись з ними, аналізуючи їхні роботи. Використання кількох джерел збільшує надійність і обґрунтованість оцінювання. Перед оцінюванням варто поставити такі питання: «Які дані необхідні, щоб зробити висновки щодо засвоєння учнями даної теми?; Вибрати способи отримання відповідних даних».

У НУШ оцінюють не лише академічні досягнення учнів з математики, а й наскрізні вміння та особистісний розвиток дітей.

В умовах компетентнісного підходу, де йдеться про здібність до навчання та творчості, виникає нова філософія оцінювання:

- на зміну «культури покарання» приходять «культура підтримки» (виявлення «сильних сторін», а не лише «слабких»);

- система оцінювання нової якості: оцінювання не лише «твердих» навичок (навчальних результатів), а й «м'яких» навичок (наскрізних умінь);
- індивідуалізація шкільної освіти потребує зміни пріоритетів у розробленні системи оцінювання в школі з орієнтацією на формувальне оцінювання і можливість кожному учню та учениці визначити власну «норму» результатів освіти;
- учитель втрачає монополію на оцінювання результатів учня або учениці;
- зростає роль самооцінювання та взаємооцінювання школярів.

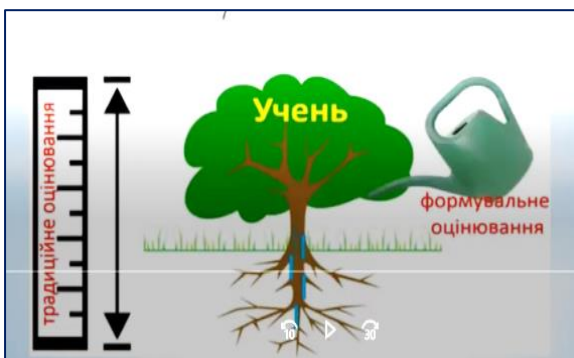
Оцінювання відбувається в різний час і з різною метою. З 1 вересня 2022 року система оцінювання навчальних досягнень учнів з математики в 5 класі за ДС, в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа», уключає не лише підсумковий бальний підхід (виставлення поточної, семестрової та річної оцінок), а й поточне формувальне оцінювання.

У Законі України «Про повну загальну середню освіту» у статті 17 «Оцінювання результатів навчання учнів та їх атестація» **формувальне оцінювання** визначено як основний вид оцінювання результатів навчання учнів поряд із поточним і підсумковим (тематичним, семестровим, річним), державною підсумковою атестацією та зовнішнім незалежним оцінюванням [4].

Навчальну діяльність варто починати з **діагностичного або початкового** оцінювання. Це один із різновидів формувального оцінювання, за якого вчитель перед початком нової діяльності визначає рівень базової підготовки класу – якою інформацією з теми вже володіють діти. Це оцінювання не передбачає бальної оцінки, оскільки його завдання – дати педагогу інформацію про те, як побудувати роботу над вивченням теми.

Що робить оцінювання формувальним? Не особливим чином побудований тест або підібрані задачі, не спеціальні інструменти, не взаємо- чи самооцінювання, а те, з якою метою і яким чином його використовують.

Формувальне оцінювання є невід'ємною частиною ефективного навчання, воно ніби розчиняється в навчальному процесі.

Мета: надати учням зворотний зв'язок щодо покращення навчання.

Таке оцінювання не передбачає фіксації рівнів навчальних досягнень у вигляді цифр чи балів. Це – інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу:

- *вчителю* – визначати потреби учнів, адаптуючи до них навчання;
- *учням* – усвідомлювати й відслідковувати особистий прогрес і планувати з допомогою вчителя наступні кроки в навчанні.

Формувальне оцінювання - це оцінювання, яке допомагає учню «навчитися вчитися», коли учень має навчитися ставити конкретні цілі свого навчання, планувати, як їх досягти, учитися самостійно виявляти та виправляти свої помилки, оцінювати свої успіхи та невдачі, планувати шлях від неуспіху до успіху. Формувальне оцінювання в школі навчає змагатися учня із самим собою, намагатися стати сьогодні краще, ніж учора.

Щоб навчити цього учнів, вчитель має ставити чіткі цілі, яких треба досягти у вивченні кожної теми та постійно оцінювати, чи вдалось заплановане.

Наприклад, вивчаючи задачі на рух, учні ставлять цілі:

- навчитися схематично зображувати умову задачі,
- застосовувати формулу знаходження відстані в різних умовах,
- складати план розв'язання задачі на рух,
- виконувати послідовність дій, самостійно складати зворотні задачі на рух.

Ці цілі можна записати у чек-лист і звертатися до нього після кожного уроку.

У чому цінність такого оцінювання? Найбільша цінність формувального оцінювання – у можливості учнів відчувати власну відповідальність за своє навчання, що безпосередньо впливатиме на якість їхніх результатів. У формувальному оцінюванні учні постійно вчаться оцінювати себе самостійно. Відбувається це майже на кожному уроці. Учні виконують тестове завдання, перевіряють його за наданим еталоном, а потім виставляють собі оцінку за тією шкалою, яку застосовують у класі (це можуть бути і звичайні оцінки, і описові характеристики, і певні позначки). Щоб навчати учня оцінювати себе правильно, учитель надає власну оцінку. Якщо вони не збігаються, педагог пояснює, що вплинуло на таку оцінку.

Під час роботи в парах учні вчаться оцінювати один одного. Щоб це дійсно навчало учнів оцінювати, а не вішати «ярлики», – педагог дає критерії.

Наприклад, для оцінювання виступів інших груп можуть бути такі:

– «Чи відповідав виступ темі?»,

– «Чи була у виступі нова інформація, яку група знайшла самостійно?»,

– «Чи вдалося групі зацікавити матеріалом інших?».

Оцінювання за таким форматом може бути за шкалою «так/ні», або «цілком/не повністю/ні», або за іншою шкалою, за домовленістю учителя та учнів.

Ще однією цінністю такого оцінювання є те, що учні мають перестати боятися помилятися. Учитель не карає негативною оцінкою за неправильні відповіді чи неправильно виконані завдання.

Суть формувального оцінювання – дати учневі зворотний зв'язок та можливість відрефлексувати, чому не вдалося виконати завдання, які потрібно надолужити. При такому оцінюванні вчителю рекомендують залишати коментарі для учня, перевіряючи виконане завдання, так даючи зворотний зв'язок – над чим попрацювати, чому учень припускається помилки, де хиба в логіці розв'язання задачі тощо. Наприклад, необхідно уникати слів «ідеально», «блискуче», «вражає». Ці слова не допоможуть зрозуміти, як виконати інше завдання так само добре.

Чим формувальне оцінювання відрізняється від поточного? Не варто їх розділяти. Формувальне оцінювання і є поточною щоденною роботою. Різниця полягає лише в підході.

У традиційному оцінюванні оцінку виставляють не за те, як учень навчився, а за те, скільки виконав завдань без помилок. У формувальному – ставлення до помилок особливе. Учні навчають бачити власні помилки – це прекрасно. Тому що – це перший крок до їхнього подолання. Окремо учнів вчать стратегіям пошуку та виправлення власних помилок. Таке оцінювання – не про контроль, а про саме навчання.

А як же контроль? Він також є під час **підсумкового** оцінювання. Учні мають усвідомлювати, що під час навчання можуть пробувати різні шляхи, експериментувати, помилятися. Але все це для того, щоб якнайкраще опанувати знаннями та вміннями. І під час підсумкового оцінювання (спочатку тематичного, потім семестрового та річного) вони мають продемонструвати результат навчання.

Як формувальне оцінювання працює на практиці? Учитель на початку навчального року розробляє та озвучує учням і батькам чіткі очікувані результати опанування предметом. Ці ж результати відображають у Свідоцтві досягнень. Так усі розуміють, для чого учні вчать те чи те, і яких умінь та навичок вони мають досягти, що вивчатимуть у першому семестрі, що в – другому, завдяки чому досягатимуть очікуваних результатів тощо.

Під час формувального оцінювання вчитель постійно ставить учням запитання, щоб зрозуміти, наскільки правильно та свідомо вони розуміють матеріал. За необхідності пояснює матеріал ще раз. Надаючи учням постійну підтримку, педагог формує в них упевненість в обов'язковому оволодінні новим матеріалом. Але це не просто підбадьорювання – це підказки, що зробити, щоб наступного разу вдалося краще.

Відсутність оцінок «у журнал». Немає звичних оцінок у журналі на кожному уроці – нормальна практика формувального оцінювання. Утім, заборони використовувати бальне оцінювання немає. Учитель вільний вибирати форму, в якій давати учням зворотний зв'язок.

Важливою відмінністю традиційного поточного оцінювання від формувального є відсутність впливу поточних оцінок на підсумкову. Принцип середнього арифметичного усіх поточних оцінок тут не працює, адже формувальне оцінювання має дати інформацію, чи засвоює учень матеріал, наскільки глибоко засвоює і якщо є якісь проблеми – разом подолати їх.

У початковій школі в учнів не було табелю, але було свідоцтво досягнень, у якому перераховано характеристики результатів навчання з кожної галузі.

У 5–6-х класах в учнів також буде Свідоцтво досягнень, в якому міститься перелік предметів й інтегрованих курсів та групи результатів навчання до кожного з них.

Характеристика результатів навчальної діяльності з математики в Свідоцтві досягнень

Навчальний предмет/ інтегрований курс	Результати навчання	Рівень досягнення результатів навчання		
		I семестр	II семестр	Рік
Математика	Опрацює проблемні ситуації та створює математичні моделі			
	Розв'язує математичні задачі			
	Критично оцінює результати розв'язання проблемних ситуацій			
	Загальна оцінка			

Учитель математики має окремо оцінити три групи результатів навчання учнів:

- Опрацювання проблемних ситуацій та створення математичних моделей;
- Розв'язування математичних задач;
- Інтерпретація та критичний аналіз результатів.

Справа навпроти кожної з цих груп учитель має зазначити бали від 1 до 12 або/і рівень (початковий, середній, достатній чи високий). Також учитель має виставити й загальну оцінку результатів навчання з математики. Щоб учитель міг оцінити кожну з груп результатів, він має пропонувати учням такі завдання, що дають змогу оцінити не лише розв'язування самої математичної задачі (рівняння, нерівності, абстрактної задачі тощо), а й уміння учнів досліджувати, моделювати, критично оцінювати та інтерпретувати.

Варто зазначити, що систему оцінювання виробляє навчальний заклад і затверджує педагогічна рада. Тобто, хтось із учителів може вести щоденник спостережень й оцінювати на кожному уроці за трьома групами результатів, а хтось може постійно виставляти загальну оцінку, а наприкінці семестру розкласти її за цими ж трьома групами результатів.

Поточне оцінювання в методичних рекомендаціях щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5–6-х класів від 01 квітня 2022 року виділено як окремий вид оцінювання. Це визначення рівня навчальних досягнень учнів під час навчання в балах від 1 до 12, або за рівнями «початковий», «середній», «достатній», «високий» (П, С, Д, В) [2].

Поточне оцінювання відрізняється від підсумкового тим, що його здійснюють наприкінці малих проміжків часу (наприклад, щоуроку) і часто не є комплексною оцінкою. Такий собі контрольний формувально-підсумковий гібрид.

Поточне оцінювання, так само як формувальне, відбувається під час навчання, і, так само, як підсумкове, потребує визначення рівня, за якого учень досяг навчального результату. Поточне оцінювання:

- дає можливість швидко сигналізувати про досягнення учнів;
- створює основу для підсумкового оцінювання;
- може як мотивувати, так і демотивувати учнів.

Поточне оцінювання здійснюють за результатами поточної перевірки – усного опитування учнів на уроці, виконання письмових робіт (класної роботи, зокрема самостійної, практичної роботи тощо). Воно передбачає вербальну оцінку або оцінку в балах на основі Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів. Поточну оцінку за письмову роботу чи усне опитування виставляють за достатнього для співвіднесення з критеріями оцінювання обсягу виконаних учнем/ученицею завдань. Фрагментарні усні відповіді учнів на уроці в балах не оцінюють.

Під час оцінювання навчальних досягнень учнів, презентованих в усній формі, до уваги беруть: якість знань та умінь – правильність, повнота, глибина, дієвість, гнучкість, конкретність й узагальненість, системність, усвідомленість, міцність; культура мовлення – послідовність викладу матеріалу, правильне вживання термінів, повнота формулювання висновків.

Під час оцінювання практичної роботи враховують самостійність, дотримання алгоритму, правильність, повноту, усвідомленість. Під час оцінювання письмових робіт враховують правильність й обсяг виконаної роботи.

Підсумкове оцінювання може бути: **тематичним, семестровим, річним.**

Але яким би воно не було, варто розуміти, хто проводить оцінювання та як будуть використані його результати, щоби воно було на користь учнів.

Тематичну перевірку здійснюють у формі тематичної діагностичної (контрольної роботи) після опанування програмової теми/розділу. Під час тематичного оцінювання результати перевірки робочих зошитів не враховують.

Як відомо, одним із нововведень НУШ у базовій освіті є перехід на нову модель оцінювання, з виставленням у Свідоцтво досягнень семестрових і річних оцінок за 12-бальною шкалою за розрізами груп загальних результатів навчання (ГЗР).

Підсумкове оцінювання, зокрема і тематичне, передбачає оцінювання таких трьох груп результатів навчання учнів з математики, визначених у свідоцтві досягнень:

- досліджує ситуації та створює математичні моделі;
- розв'язує математичні задачі
- інтерпретує та критично аналізує результати.

Серед інструментів підсумкового оцінювання є діагностичні роботи, періодичність і зміст яких визначають учителі під час складання навчальної програми разом з семестровим календарно-тематичним плануванням.

Щоб оцінювання було об'єктивним, відкритим і зрозумілим для батьків і учнів, пропонують оцінювати письмові роботи наприкінці кожної навчальної теми за трьома групами результатів. Такі письмові роботи можна проводити у 2-х варіантах:

I варіант. Перед виставленням тематичної оцінки вчитель може провести дві письмові роботи. Перша (розрахована на урок), і перевіряє лише II групу результатів навчання «Розв'язування математичних задач».

На наступному уроці вчитель проводить аналіз цієї роботи й пропонує написати короткотривалу роботу, що оцінює лише I групу результатів (Опрацювання проблемних ситуацій та створення математичних моделей) і III групу результатів (Інтерпретація та критичний аналіз результатів).

У такій роботі пропонують 5 завдань, деякі оцінюють лише одну групу результатів «Опрацювання проблемних ситуацій і моделювання» (позначено як ДМ), деякі лише «Інтерпретацію та критичний аналіз результатів» (позначено як ІК), а деякі можуть оцінювати обидві групи. За цю роботу учні отримують відповідно дві окремі оцінки [7].

II варіант. Перед виставленням тематичної оцінки вчитель може провести одну діагностичну (контрольну) письмову роботу. У такій роботі пропонують, наприклад, 12 завдань, які оцінюють всі три групи результатів навчання. За цю роботу учні отримують відповідно три окремі оцінки.

Тоді, наприклад, за три теми в учительському журналі спостережень та в Свідоцтві досягнень за I семестр може бути така картина.

Поточна	Поточна	Поточна		ОМ	РЗ	ІК	Тема 1
7	10	9		8	9	6	8
Поточна	Поточна	Поточна		ОМ	РЗ	ІК	Тема 2
8	7	7		7	5	6	6
Поточна	Поточна	Поточна		ОМ	РЗ	ІК	Тема 3
7	5	10		8	9	5	7
Математика	Опрацьовує проблемні ситуації та створює математичні моделі						8
	Розв'язує математичні моделі						8
	Критично оцінює результати розв'язання проблемних ситуацій						6
	Загальна оцінка результатів навчання						7

Семестрове оцінювання. Його мета – перевірка рівня засвоєння навчального матеріалу та підтвердження результатів поточних оцінок, отриманих упродовж відповідного навчального періоду. Оцінку за семестр виставляють за результатами тематичного оцінювання та контролю груп загальних результатів, визначених Держстандартом, і відображають у класному журналі та Свідоцтві досягнень. При цьому мають враховувати динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо.

Річне оцінювання. Здійснюють на підставі загальної оцінки результатів навчання за I та II семестри, окремі види контрольних робіт, як правило, не проводять. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. Під час річного оцінювання мають враховувати: важливість тем, які вивчали в I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; динаміку особистих навчальних досягнень учня / учениці з предмета протягом року; уміння застосовувати учнем / ученицею набутих протягом навчального року компетентностей тощо. Семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню.

Підсумкове оцінювання результатів навчання заповнюють у класному журналі в окремих колонках без зазначення дати. Якщо рівень результатів навчання школяра неможливо визначити, у класному журналі та Свідоцтві досягнень роблять запис «не атестований(а) (н/а)».

Місце різних видів оцінювання навчання показано на рис. 1.

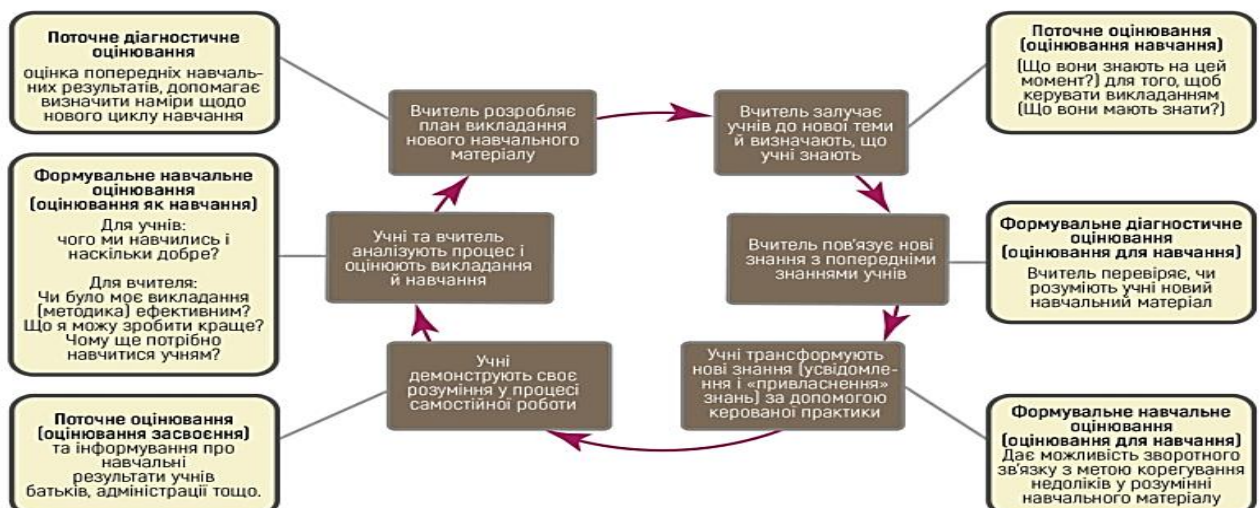

Рис. 1. Місце різних видів оцінювання в навчальному циклі

Приклад оформлення класного журналу.

Фіксують тематичні та семестрові оцінки в окремій колонці без дати, виставляють їх за результатами контролю груп загальних результатів з написом «І семестр», «ІІ семестр».

Приклад заповнення лівої сторінки класного журналу (тематичне і семестрове оцінювання) за бального оцінювання.

Математика

Таблиця 1.

Облік навчальних досягнень учнів

№ з/п	Місяць і число																							
	Прізвище та ім'я учня (учениці)																							
1	А.....			н					8	6	7	5	6		8	8	9	5	7	7	8	5	7	
2	Б.....		н						9	9	10	8	9		9	10	9	7	9	10	10	8	9	

Приклад заповнення лівої сторінки класного журналу (семестрове і річне оцінювання)

Математика

Таблиця 2.

Облік навчальних досягнень учнів

№ з/п	Місяць і число																		
	Прізвище та ім'я учня (учениці)																		
1	А.....	8	6	9	н	7	8	8	7	8	9	8	7	7	7	7	7		7
2	Б.....	9		10		10	9	9	10	9	10	10	10	9	10	10	10		10

Рекомендують під час заповнення правої сторінки журналу після теми останнього уроку семестру в графі «Дата» записати (МАО – аббревіатура математичної освітньої галузі), у графі «Зміст уроку» доцільно зафіксувати формулювання груп загальних результатів.

Приклад заповнення правої сторінки журналу.

Таблиця 3.

№ з/п	Дата	Зміст уроку	Завдання додому
15	22 09	Додавання натуральних чисел	Опрацювати Р.1, §2, п.7, № 181, 183, 202*
16	23 09	Властивості додавання	Опрацювати Р.1, §2, п.7, № 187, 193, 203*

17	26 09	Розв'язування вправ. Математичний диктант	Повторити Р.1, §2, п.7 и, № 196, 198, 204*
18	27 09	Розв'язування задач	Повторити Р.1, §2, п.7, № 189, 191, 211*
19	06 10	Аналіз самостійної роботи. Розв'язування вправ	Повторити Р.1, §2, п.7-10, С. 122, № 2 (1-4, 9, 11, 12), 286*
20	07 10	Діагностична № 2 «Додавання і віднімання натуральних чисел»	Повторити Р.1, §2, п.7-10
21	10 10	Аналіз контрольної роботи Розв'язування вправ підвищеної складності	Повторити Р.1, §2, п.7-10, № 260, 285, 290*
–	МАО 1	Опрацьовує проблемні ситуації та створює математичні моделі	–
–	МАО 2	Розв'язує математичні задачі	–
–	МАО 3	Критично оцінює результати розв'язання проблемних ситуацій	–

У загальних рекомендаціях зазначено, що: «За рішенням педагогічної ради (за потреби) заклад освіти може визначити адаптаційний період, упродовж якого не здійснюють поточне та тематичне оцінювання» [2]. На нашу думку, адаптаційний період дуже потрібний, бо в учнів змінюються умови навчання (збільшується кількість учителів, кількість уроків, змінюється клас, організація навчання, може змінюватися і склад класу чи навчальний заклад, змінюється навіть структура підручника з математики). Термін адаптаційного періоду затверджує педагогічна рада, урахувавши умови перебування учнів.

У рубриці «Характеристика навчальної діяльності» Свідоцтва досягнень зазначено показники, для яких має бути розроблено критерії оцінювання для рівнів сформованості. Це важливо зробити, оскільки і діти, і батьки мають розуміти, які поведінкові прояви свідчать про сформованість, наприклад, інтересу до навчання чи вміння діяти творчо та як оцінюють критичне мислення учнів 5–6-х класів. Збір і фіксація даних на основі критеріїв дають можливість зробити оцінювання прозорим і зрозумілим для дітей і батьків. Прозорість критеріїв оцінювання забезпечить справедливість, неупередженість, об'єктивність і недискримінаційність оцінювання.

Висновок. У НУШ змінилась **загальна мета оцінювання** – вона перестала бути лише інструментом оцінювання успішності учня, а стала засобом навчання для вчителя також. За цією метою можна визначити такі **основні цілі сучасного оцінювання**:

– Порівняння наявного рівня сформованості компетентностей з очікуваними результатами. Це найбільш загальна ціль оцінювання, яка відповідає традиційній філософії оцінювання. Це спроба оцінити знання та вміння, які демонструє учень під час проведення різних способів оцінювання на певному завершальному етапі (наприклад, під час підсумкового контролю);

– Здійснення моніторингу прогресу навчання кожного учня. Оцінювання є частиною навчання і має бути як серія дій, а не одноразовий захід. Постійне оцінювання дає змогу учням удосконалювати особисті знання і демонструвати цей прогрес під час подальшого оцінювання;

– Визначення дітей з особливими освітніми потребами. Оцінювання дає можливість виявити дітей, які потребують додаткової підтримки в освітньому процесі внаслідок різних чинників – порушень психофізичного розвитку, інших соціальних та економічних чинників;

– Оцінювання методів викладання. Результати оцінювання можуть визначати необхідність продовження чи зміни в підходах до методів викладання. Якщо результати оцінювання демонструють низький рівень оволодіння очікуваними результатами для більшості учнів, методи викладання мають бути переглянуті;

– Перегляд змісту навчальної програми. Оцінювання може також визначати частини навчальної програми, які потребують перегляду – наприклад, коли оволодіння певними знаннями чи вміннями передбачають на більш пізньому етапі або під час вивчення інших навчальних предметів. Це також може свідчити про те, що певний навчальний матеріал може бути наданий учням для самостійного вивчення і не потребує багато часу для викладання;

– Надання інформації батькам. Результати оцінювання є чудовою інформацією для обговорення її з батьками учнів під час індивідуальних зустрічей. Батьки можуть побачити прогрес у розвитку дитини, оволодіння тими чи іншими компетентностями, обговорити види навчальної діяльності, для здійснення в домашніх умовах;

– Надання підтримки учням у самооцінюванні. Оцінювання може використовуватися учнями для визначення тем, які потребують покращення знань чи вмінь і допомагають учням краще підготуватися до наступного оцінювання в цій темі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#n16>.
2. Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України № 289 від 01.04.2022 р. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86195/
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої освіти URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
4. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (№ 463-IX від 16.01.2020 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text/>.
5. Типова освітня програма для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти (Наказ №235 від 19.02.21 р.) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/602/fd3/0bc/602fd30bccb01131290234.pdf>
6. Жук Ю.О., Гривко А.В. Особливості оцінювання результатів навчання учнів 5–6 класів: методичний poradnik науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року. Київ: «Освіта», 2022. 55с.
7. Васильєва Д.В. Організація освітнього процесу з математики в 5-х класах нової української школи: методичний poradnik науковців Інституту педагогіки НАПН України до початку нового навчального року. Київ: «Освіта», 2022. 162 с.